

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ „Енглески творбени елементи у јапанском језику. Композити творени англицизмима“

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Комисију за преглед и оцену докторске дисертације коју је Јелена Ковачевић предала под насловом „Енглески творбени елементи у јапанском језику. Композити творени англицизмима“ именовало је Наставно-научно веће Филолошког факултета у Београду на седници одржаној 27.04.2016. године на основу члана 127 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду и члана 128 Закона о високом образовању.

2. Састав Комисије:

Ментор: др Љиљана Марковић, редовни професор, Филолошки факултет Универзитета у Београду

Ужа научна област: Јапанологија

Датум избора у звање: 15.07.2009.

др Дивна Тричковић, ванредни професор, Филолошки факултет Универзитета у Београду

Ужа научна област: Јапанологија

Датум избора у звање: 27.01.2015.

др Данијела Мишић, доцент, Учитељски факултет Универзитета у Нишу

Ужа научна област: Енглески језик

Датум избора у звање: 17.04.2015.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Име, име једног родитеља, презиме	Јелена Милутин Ковачевић
Датум и место рођења	Београд, 15.06.1978.
Наслов магистарске тезе	„Енглески творбени елементи у јапанском језику. Префиксалне творенице, деривати и бленде творене англицизмима“
Датум и место одбране маг. тезе	01.06.2010, Београд
Научна област из које је стечено академско звање магистра наука	Наука о језику, јапанологија

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

„Енглески творбени елементи у јапанском језику. Композити творени англицизмима“

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација „Енглески творбени елементи у јапанском језику. Композити творени англицизмима” састоји се од **Резимеа** на српском и енглеском језику, **Садржаја** и 171 странице основног, пагинираног текста. Основни текст дисертације чине **Увод** (1-3) и четири поглавља: **Теоријски оквир** (4-37), **Адаптација придева** (38-57), **Адаптација глагола** (58-81) и **Адаптација именица** (82-141). Поглавља су подељена у потпоглавља која ближе обрађују мање проблемске целине. Иза наведених поглавља следе: **Закључак** (142-143), **Регистар речи** (144-177) и **Извори и литература** (178-185). Затим следе **Биографија аутора** (186), **Изјава о ауторству**, **Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада** и **Изјава о коришћењу**. Рад садржи следеће дијаграме: **Дијаграм 1.1.** Модел три концентрична круга ширења и употребе енглеског (14), **Дијаграм 1.2.** Дијахронијски приказ лексичких нивоа у јапанском лексикону (31), **Дијаграм 1.3.** Модел фонолошке презентације позајмљеница (32), **Дијаграм 1.4.** Графичка презентација стратификације лексикона по моделу Фуказаве и Китахаре (33) и **Дијаграм 1.5.** Итов и Местеров модел лексичке стратификације (36).

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

У раду се докторанд бави начинима морфолошке адаптације англицизама сложеница у јапанском језику. Циљ рада је да се дâ детаљан приказ именичких, придевских и глаголских англицизама на основу њихових морфолошких карактеристика и степена адаптације кроз коју пролазе у јапанском језику. У **Уводу** (1-3) кандидаткиња указује на непотпуност становишта да је морфолошка адаптација англицизама адаптација по кинеском контактном моделу. У ту сврху укључује резултате теорије оптималности (ОТ), која је приказала да англицизми представљају посебан ниво у лексикону за који важе посебна морфофонолошка ограничења. У Уводу даље обрађује питања корпуса, циљева и теоријско-методолошких поставки рада. Англицизме ексципиране из три речника обрадила је као три засебне групе: придеве, глаголе и именице. Корпус укључује 802 англицизма са адјективалном функцијом, од којих су само сложенице укључене у анализу, и 682 глагола, од којих 634 представљају англицизме са потврђеном глаголском функцијом у јапанском језику, а 627 истих је претрпело своју адаптацију глаголом *suru* и представља сложенице. Придевски и глаголски англицизми су екцерпирани из речника *パーソナルカタカナ語辞典 (Paasonaru Katakana-go Jiiten)*. У сврху креирања корпуса именичких сложених англицизама, осим поменутог речника, кандидаткиња је користила два додатна извора: речник псеудоанглицизама *Wasei eigo jiten*, и речник псеудоанглицизама и скраћеница *Wasei Eigô to Nichijô Tanshuku Eigo Handobukku (A Handbook of Made-in-Japan English and Common Abbreviations)*. Полазиште у анализи је теорија језика у контакту и концепти примарне и секундарне адаптације (Filipović, 1986, 1990). Кандидаткиња је направила значајан покушај и повезала концепте централног и

периферног у лексикону које је предложила јапанска теорија оптималности (ОТ) са Филиповићевим предложеним концептима примарне и секундарне адаптације у анализи. Предмет рада су сложени англицизми. Метод је дескриптиван, а анализа материјала једносмерна и односи се на јапански језик.

У **Првом поглављу** (4-37), или **Теоријском оквиру**, кандидаткиња износи кратка термилошка објашњења кључних појмова: термина англицизма и секундарног англицизма са аспекта теорије језика у контакту и термина англицизма у јапанској лингвистици, указујући на разлике између њих. Приказана је улога лексикона и етимолошке поделе речи при адаптацији позајмљеница са становишта теорије оптималности. Такође се даје дефиниција фрагментних скраћеница, елипсе и бленди. Ово поглавље броји укупно четири табеле: Табела 1.1. Винфордова класификација лексичког позајмљивања (12); Табела 1.2. Приказ поларизованих ставова према енглеском (15); Табела 1.3. Класификација позајмљивања на лексичком нивоу (16); Табела 1.4. Хронолошки приказ пораста позајмљеница у речницима (20).

У **Другом поглављу** (38-57) кандидаткиња обрађује сложене придевске англицизме. Докторанд подробније обрађује случајеве када је модел био сложени енглески придев као основа и расветљава промене везане за скраћење основе модела и адаптацију врсте речи модела. У потпоглављу о карактеристикама придевске именице као категорије у јапанском (38-40) кандидаткиња разматра морфолошка својства дате категорије, да би је у следећем потпоглављу (40-42) упоредила са категоријом придева у енглеском. Следе потпоглавља посвећена примарној и секундарној адаптацији придева, у којима је дат детаљан приказ структуре енглеске сложенице као модела када је она очувана у целини, мораичне структуре скраћених основа и структуре псеудоанглицизама придева. Друго поглавље укупно садржи 8 табела: Табела 2.1. Карактеристике енглеских придева у поређењу са јапанским (41); Табела 2.2. Сложени енглески придеви са значењем боје, сложенице са Е *COLOUR* и Ј *iro* (45); Табела 2.3. Приказ структуре сложених придева на основу врсте речи у основи (48); Табела 2.4. Приказ моделâ скраћења основе придева (51); Табела 2.5. Приказ промене врсте речи преузетог модела (52); Табела 2.6. Сложенице као основе англицизама придева (54); Табела 2.7. Енглески изрази као основе јапанских придева (54); Табела 2.8. Псеудоанглицизми придеви као „нове креације” (56).

У **Трећем поглављу** (58-81) кандидаткиња приказује сложене глаголске англицизме. Дат је приказ глаголских англицизама који су у јапанском адаптирани као *dômeishi* са помоћним глаголом *suru*, јер се такве комбинације сматрају сложеницама у јапанском без обзира на квалитет основе модела. У првом потпоглављу наведене су морфолошке карактеристике јапанске глаголске именице као категорије, и указано на одступања када су англицизми у питању. У следећем потпоглављу приказане су промене до којих је дошло у основи, а затим и могућност афиксације *-ru* код појединих глагола, што је названо секундарном адаптацијом. Поглавље се завршава потпоглављем које расветљава структуру и моделе настанка псеудоанглицизама глагола. Треће поглавље укупно броји 10 табела: Табела 3.1. Герунд као глаголска основа (63); Табела 3.2. Приказ сложеница у основи модела (66); Табела 3.3. Форманти *up, out, back, in, down, off*

приказани по степену заступљености у англицизмима глаголима (67); Табела 3.4. Приказ глагола са скраћеном основном и формантом *-ri* (70); Табела 3.5. Приказ фонетске структуре глагола англицизама наспрам јапанског глагола (71); Табела 3.6. Приказ промене акцента у основи англицизма глагола (72); Табела 3.7. Приказ мораичне структуре скраћене основе англицизма глагола (74); Табела 3.8. Промена врсте речи код прости/изведене речи као модела (75); Табела 3.9. Псеудоанглицизми глаголи као „нове креације” са формантима *up, down, in, out* (76); Табела 3.10. Псеудоанглицизми као „нове креације” са сложеницом у основи (79).

У **Четвртом** (82-141), највећем поглављу у раду, дат је детаљан приказ адаптације именичких сложеница англицизама. Као велико потпоглавље обрађена је секундарна адаптација англицизама, која се односи на скраћење њиховог облика. Приказане су двочлане фрагменте скраћенице и бленде, према критеријуму да обе форме представљају речи које су настале слагањем (композицијом). У анализу су укључени и примери елипсе када је као енглески модел била сложеница која је претрпела скраћење форме. Сложеничке скраћенице, тј. двочлане фрагменте скраћенице су анализиране на основу промена које англицизам трпи при скраћењу његовог облика. При том, облик и структура скраћеног фрагмента и новонастале сложенице су расветљене са аспекта прозодијске речи и силабичке структуре скраћенице. Код елипсе, извршена је анализа улоге управног члана сложенице енглеског модела при настанку нове јапанске речи (англицизма). Потпоглавље о блендама издваја овај творбени модел према семантичком критеријуму „нове креације” из теорије језика у контакту. Дата је класификација бленди према критеријуму квалитета речи у њиховом саставу и семантичком критеријуму.

Резултати анализе ексцерпираних грађе су ради боље прегледности и систематичности дати табеларно, за сваки модел појединачно. У случајевима када одређени модел скраћивања или елипсе укључује и статистички преглед, он је дат у пратећој табели, која је обележена словом „а” иза броја табеле. У четвртом поглављу се налази укупно 27 табела: Табела 4.1. Сложене фрагментне скраћенице са структуром $1\mu + 1\mu$ (90); Табела 4.2. Сложене фрагментне скраћенице са структуром $2\mu + 2\mu$ (91); Табела 4.2а. Прозодијска структура сложених фрагментних скраћеница са структуром $2\mu + 2\mu$ (93); Табела 4.3. Сложене скраћенице са структуром $2\mu + 2\mu$ са гласовном променом на десној ивици скраћеног фрагмента (93); Табела 4.3а. Сложене скраћенице са структуром $2\mu + 2\mu$ са главном променом на десној ивици скраћеног фрагмента (94); Табела 4.4. Сложене скраћенице са структуром $2\mu + 2\mu$ са гласовном променом у оквиру скраћеног фрагмента (95); Табела 4.4а. Прозодијска структура сложених скраћеница са структуром $2\mu + 2\mu$ са гласовном променом у оквиру скраћеног фрагмента (95); Табела 4.5. Сложене фрагментне скраћенице са структуром $2\mu + 2\mu$ са једним чланом очуваном у целини (96); Табела 4.5а. Прозодијска структура сложених фрагментних скраћеница са структуром $2\mu + 2\mu$ са једним чланом очуваном у целини (96); Табела 4.6. Сложене хибридне фрагментне скраћенице са структуром $2\mu + 2\mu$ (97); Табела 4.6а. Прозодијска структура сложених хибридних фрагментних скраћеница са структуром $2\mu + 2\mu$ (97); Табела 4.7. Збирни приказ прозодијске структуре сложених фрагментних скраћеница (106); Табела 4.8. Једночлане фрагментне скраћенице настале од сложенице (108); Табела 4.9. Приказ прозодијске структуре сачуване речи у иницијалном положају у скраћеници (111); Табела 4.9а. Статистички приказ прозодијске структуре речи сачуване у иницијалном положају код елипсе другог члана у сложеници (114); Табела 4.10. Елипса речи у финалном положају вишечланом изразу (115); Табела 4.11. Елипса више од једног члана у

финалном положају у изразу (116); Табела 4.12. Елипса речи у медијалном положају (116); Табела 4.13. Елипса речи у иницијалном положају у оквиру сложенице (117); Табела 4.14. Елипса речи у иницијалном положају у оквиру израза (118); Табела 4.15. Приказ сложеница које су изгубиле плурално *-s* (126); Табела 4.16. Приказ сложеница које су изгубиле саксонски генитив (131); Табела 4.17. Приказ сложеница које су изгубиле формант *-ed* (132); Табела 4.18. Приказ сложеница које су изгубиле формант *-ing* (134); Табела 4.19. Приказ сложеница које су изгубиле лексичке суфиксе (135); Табела 4.20. Приказ елипсе члана *the* у медијалном положају у изразу (137); Табела 4.21. Приказ елипсе везника *and* у медијалном положају у изразу (137).

У **Закључку** (142-143) докторандкиња је посебну пажњу посветила комплементарности коју је учила између Филиповићевих појмова примарне и секундарне адаптације у теорији језика у контакту и појмова централног и периферног у лексикону, које је предложила јапанска теорија оптималности. Изети су закључци за свако поглавље појединачно, а затим су обједињени са становишта теорије језика у контакту.

У **Регистру речи** (144-177) дат је списак англицизама који су послужили као корпус за израду рада, и то у три категорије: придеви, глаголи и псеудоанглицизми именице. У заглављима изнад појединачног списка речи је назначено из ког речника су дате речи ексципиране (РА - речник англицизама, РК - речник псеудоанглицизама и РЕ – речник скраћеница англицизама).

Поглавље **Списак литературе** садржи 100 библиографских јединица из стране и домаће литературе.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

VII ЗАКЉУЧЦИ, ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Резултати истраживања описани у овом раду указали су на више закључака. У творби придевских англицизама сложеница, јапанска категорија *keiyô meishi* се показала као доминантна, што је у складу са очекивањима и резултатима претходних истраживања ове групе речи. При том, резултати компарације морфолошких карактеристика енглеских придева са карактеристикама јапанских категорија придевске именице и придева 1, указали су на већи степен сличности између енглеског придева и јапанске категорије придевске именице, која је и доминантна при њиховој адаптацији. Овај закључак је значајан у смислу удаљавања од хипотезе о аутоматичности преузимања лексике по кинеском контактном моделу. При анализи адаптације врсте речи модела, указано је на примере који не представљају придеве у енглеском, а претрпели су адаптацију у виду придева у јапанском. И овде, резултати су указали на преферирање енглеске именице као модела, када у енглеском као језику извору постоје морфолошки различити облици за именицу и глагол. Што се структуре придевских англицизама сложеница тиче, анализирани корпус је указао на придеве са семемом боје и структуром N + Adj као

најбројније. Са другачијим значењима, значајна је и присутност англицизама са структуром V + Adv и N + Adj, док је модел Adj + Adj изузетно ограничен. Корпус је указао и на бимораичност као доминантну стопу скраћења основе при секундарној адаптацији придева.

Анализа глагола из корпуса је указала на доминантну категорију *dômeishi* при адаптацији глаголских англицизама сложеница. Такав резултат је био очекиван, а додатно је поткрепљен резултатима адаптације врсте речи модела, која је, као и у случају придева, указала да када одступања од енглеског модела постоје, та морфолошка аберација при бирању основе иде у правцу именице. Такође, анализа англицизама са глаголском функцијом у јапанском преузетих са герундским формантом *-ing*, указује на исту тенденцију. Анализа форманта који су преузети са сложеном основом указују на заступљеност енглеских глагола са формантима *up*, *out* и *back* као најчесталијим, док постоји и ограничен број примера са *in*, *down* и *off* који у јапанском имају глаголску функцију. Закључак о бимораичности скраћене основе глагола је био очекиван, али није могао бити донет на основу анализираниог корпуса, који је показао и тримораични и модел од четири мореме. Творба псеудоанглицизама глагола је указала на продуктивност форманата *up*, *in* и *out*, што је значајан закључак и у складу је са бројчаном заступљеношћу англицизама са истим моделом.

Анализа адаптације именица обухватила је секундарну адаптацију именица и анализирани корпус спада у скраћене форме основе. Као две подгрупе корпуса су обрађене фрагменте скраћенице и елипса са аспекта концепта прозодијске речи и силабичке структуре скраћенице. Закључено је да на облик фрагментних скраћеница утичу искључиво прозодијска реч, бимораичност, дуги вокал у финалном положају и кода консонант у финалном положају. На тај начин, донет је општи закључак да у творби фрагментних скраћеница предложена прозодијска реч из теорије оптималности има пресудну улогу, а резултати анализе њисове силабичке структуре су били у складу са резултатима претходника и указали на незаступљеност *LN стопе. Анализа улоге управног члана код елипсе једног члана сложенице је показала његову ограничену улогу.

Као општи закључак, констатовано је да Филиповићеви предложени концепти примарне и секундарне адаптације јесу примењиви у јапанском морфолошком контексту и да су комплементарни са концептима централног и периферног у стратификацији јапанског лексикона на сублексиконе које је предложила теорија оптималности.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Докторска дисертација Јелене Ковачевић представља свеобухватну анализу морфолошке адаптације англицизама у јапанском језику. Корпус који је послужио као основа за анализу је опсежан и обухвата лексику из три речника. Англицизми сложенице су анализирани као три засебне групе: придевски, глаголски и именички; а анализа сваке од ових група је спроведена методолошки доследно и представља исцрпну анализу сваке категорије. Осим очекиваног закључка о доминантности категорије именице при морфолошкој адаптацији англицизама, значај има Јеленин детаљан приказ модела адаптације основе код придева и именица који детаљно илуструје преферирање именице као морфолошке категорије. Највећи значај у раду има приказ секундарне адаптације именичких сложених англицизама, који укључује исцрпну и доследну анализу силабичке

структуре двочланих фрагментних скраћеница и укључивање резултата теорије оптималности у сврху детаљног приказа ових творбених начина, њихове продуктивности и ограничења. Посебно бисмо истакли Јеленину хипотезу о комплементарности концепата примарне и секундарне адаптације Р. Филиповића и периферног и централног у стратификацији јапанског лексикона на сублексиконе теорије оптималности (првенствено Ђ. Ито). Поред детаљног морфолошког приказа сложеничких англицизама, ова успешно одбрањена хипотеза раду даје нарочит значај.

IX ПРЕДЛОГ

Комисија за преглед и оцену докторске дисертације „Енглески творбени елементи у јапанском језику. Композити творени англицизмима” предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета у Београду и Већу научних области друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду да прихвати Извештај и кандидата мр Јелену Ковачевић позове на усмену одбрану докторске дисертације.

Комисија:

др

др

др